

Література.

1. Тимофеев І.М. Сутність і розвиток кооперації та інтеграції в АПК / І.М. Тимофеев // Вісник ХНАУ. – 2006. – №9. – С. 266-270.
2. Бурачек І.В. Основні напрями розвитку виробничих кооперативів у сільському господарстві / І.В. Бурачек // Економіка АПК. – 2006. – №9. – С. 22-27.
3. Минаков І.А. Интеграция коллективных и личных подсобных хозяйств / И.А. Минаков // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2008. – №10. – С. 60-65.
4. Боготов Х. Интеграция – гарант успешного функционирования хозяйств населения / Х. Боготов, А. Гяургиев // АПК: экономика, управление. – 2008. – №11. – С. 36-38.
5. Хорунжий М.Й. Обґрунтування доцільності входження особистих селянських господарств в інтегроване виробництво / М.Й. Хорунжий, В.М. Заболотний // Економіка АПК. – 2005. – №2. – С. 29-34.

УДК: 330.34

ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

**БАТЮК Л.А., к.е.н., доцент,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П. ВАСИЛЕНКА**

У статті обґрунтовані причини сучасної економічної кризи через призму духовно-моральних цінностей.

The article justified reasons the current economic crisis through the prism of spiritual and moral values.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Тема глобальної економічної кризи знову набуває гостроти і актуальності. У 2008 році ми стали свідками драматичних економічних змін, що торкнулися практично всього світу. Банкрутство найбільших іпотечних компаній в США стало пусковим механізмом руйнівних процесів у світовій економіці, які продемонстрували її системну кризу. Багато мільйонів людей постраждали від її згубних наслідків. Економічні кризи - далеко не нове явище в житті людини, але сучасна ситуація у світі кардинально відрізняється від усіх попередніх. У чому ж відмінність сьогоденного світу і що робить сучасну економічну систему ще більш уразливою?

Аналіз останніх досліджень. В рамках зазначеної теми в науковому середовищі обговорюється широке коло питань: розвиток людського потенціалу, фактор особистості в історії, різні аспекти гуманітарного співробітництва між державами, соціальні наслідки світової економічної кризи. Проте корінні питання проблеми навіть не ставляться авторами.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розгляд духовних першопричин сучасної економічної кризи.

Виклад основного матеріалу. Однією з причин сучасної економічної кризи фахівці називають економічну модель стимулювання споживання за допомогою кредитування. Необхідно підкреслити, що згубно не саме по собі кредитування, але штучне стимулювання надмірного споживання, фінансування так званого «культу споживання». На жаль, сьогодні переважна більшість людей в розвинених країнах і країнах з перехідною економікою є сліпими адептами так званого «суспільства споживання» з утилітаристським поглядом на життя.

Дійсно, кредитні установи є найважливішим елементом інфраструктури сучасної економіки, без яких неможливе існування та розвиток господарських відносин. Але будь-яка крайність згубна. Надмірне захоплення кредитуванням масового ринку призвело до видачі величезних сум населенню, яке не змогло обслуговувати і погашати ці борги. У чому причина такого безвідповідальної, з точки зору здорового глузду, поведінки банків? Причина дуже проста - спрага надприбутків і азарт. Але підсумок цього азарту сумний: в випадку безумства, відчаю і страху деякі з колись успішних менеджерів викидалися з вікон хмарочосів своїх збанкрутілих мегакорпорацій. З точки зору християнської етики, це цілком закономірний результат жадібності, брехні і гордині, яка, несправедливо зводячи людину на п'єдестал економічної успішності, зводить його душу в пекло.

Будь-яка частина суспільного життя має духовний вимір і не терпить духовного вакууму. Немає духовно інертних або нейтральних видів людської діяльності. Церква вчить, що людина більш схильна до гріха, ніж до праведності, і ця схильність долається тільки духовним зусиллям і благодатною допомогою Бога. Тому вигнання духовного виміру з будь-якої сфери людських відносин згубне для людства. А сучасна світова економіка втратила зв'язок з духовною традицією.

Нещодавно проведене вченими Вищої технічної школи Цюріха дослідження показали, що 147 транснаціональних корпорацій контролюють 40% всього світового доходу. Такий стан справ у світовій економіці створює ситуацію, в якій людина, переконана, що економічна

діяльність повинна бути вільна від моральних імперативів, перетворює багатство і владу, що є його наслідком, на самоціль; застосовує в якості способів досягнення своїх егоїстичних цілей обман, експлуатує людські пороки і низинні інстинкти. Наслідки такого світогляду приносять страждання всьому людству [3].

Все це вказує на зв'язок між кризою людської особистості та іншими кризами - політичними, економічними, соціальними.

Все більше нарастають масштаби відчуженості і конфліктів. Джерелом цього стану є віддалення людини від Бога. Ніякі трансформації соціальних структур і правил поведінки не здатні зцілити такий стан. Поділ, нав'язаний світові, тягне за собою нерівність, позбавляє мільйони людей основних благ і веде до приниження людської особистості, викликає масові міграції народів, загострює націоналістичні, релігійні та соціальні конфлікти і загрожує традиційній внутрішній згуртованості суспільств.

За останні 20 років економічні кризи і безвідповідальні економічні експерименти почастишали. Величезний розрив між доходами найбагатшої та найбіднішої частин населення у великій частині людей породжують соціальну апатію, крах надій на зміну ситуації і торжество справедливості, невизначеність майбутнього, відчуття відсутності твердого ґрунту під ногами. Оскільки 80 років атеїстичного минулого нашої країни залишили після себе духовні руїни в душах людей, значна частина населення схильна до цієї апатії, бо не має твердої віри і надії на Бога, не має чітких моральних орієнтирів [3].

Прірва між багатими і бідними драматично розростається внаслідок економічної кризи, яка є результатом збоченої економічної діяльності, що позбавлена людського виміру і не служить справжнім потребам людства. Життєздатна лише така економіка, яка поєднує ефективність із справедливістю та суспільною солідарністю.

Як досягти соціальної справедливості? Це питання осмислювалося у різні періоди людської історії по-різному. Напевно, полярними поглядами можна було б назвати погляди прихильників комуністичної ідеології та прихильників ідей вільного ринку. Історія показала, що втілення цих ідей у життя або викликає в суспільстві жахливі диспропорції у якості життя, або жорстоко топче основні права людини і спотворює саме поняття справедливості. Ринок сам по собі не в змозі вирішити ці проблеми, і, щоб зберігався деякий суспільний консенсус, необхідно втручання державної влади, що виконує функцію перерозподілу економічних благ серед усіх верств населення. Багато дослідників вказують, що в силу відкритості ринків і товариств ця ідея вже

похитнулася - держави самі по собі не в змозі забезпечити належний рівень соціальної стабільності і захищеності, оскільки зовнішні фактори занадто сильні, а економіки занадто взаємозалежні.

Висновки. Нинішня криза, яка проектується на різні сторони життя, в тому числі на економіку, - це, врешті-решт, криза особистості і подолати цю кризу можна лише на шляху поєднання свободи і моральної відповідальності. Це великий виклик, особливо для людей, головна мета яких - отримання прибутку. Але майбутнє світу багато в чому залежить від того, наскільки ми зуміємо підтримати цей моральний вимір і інкорпорувати його в сучасні економічні відносини.

Література.

1. Артемова, Т.И. Стоимость и цена: логико-исторический процесс формирования [Текст] / Т.И. Артемова. – К.: Основа, 2006. – С. 344. –ISBN 966-699-173-X.

2. Платонов О.А. Экономика русской цивилизации / Платонов О.А. – М.: Ин-т русской цивилизации, 2008. – 800 с.

3. Святіший Патріарх Московський і всієї Русі Кирил, виступ на зустрічі з членами Глобальної групи по лідерству при Всесвітньому економічному форумі в Давосі. [Електронний ресурс]: Патріарх Кирилл встретился с членами Глобальной группы по лидерству при Всемирном экономическом форуме – Режим доступу: <http://www.pravoslavie.ru/news/45270.htm>

УДК 311.1:330.322

КЛАСТЕРНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**БЛЯК Н.І., К.Е.Н, ДОЦЕНТ,
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Метою даної статті є здійснити оцінку інвестиційної привабливості сільських територій Львівської області за допомогою багатовимірного кластерного аналізу. За допомогою інструментів програми STATISTICA, встановлено, що найбільш привабливими для інвесторів є сільські території північно-західних районів Малеого Полісся та райони наближені до обласного центру. Високий рівень інвестиційної привабливості цих регіонів, зумовлений в першу чергу їх високим загальноекономічним розвитком та позитивною демографічною ситуацією та природним потенціалом.

The article's aim is to show the investment attractiveness of Lviv region's rural territories and determine their rating using multivariate cluster analysis. With the tools of the program